

Fredagen den 10 Maj 1867.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades sex protokolls-utdrag för den 9 dennes.

Upplästes och godkändes Riksdagens Kanslis förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 76, angående ändring i röstberäkningsgrunden vid val af folkskolelärare.

Upplästes Riksdagens Kanslis förslag N:o 80 till den af Riksdagen beslutade skrifvelse till Kaptenen m. m. John Ericson.

Begärdes på bordet.

Friherre Sprengtporten anförde skriftligen:

Emot Kammarens i dess sista plenum fattade beslut, beträffande 3:dje punkten i Särskilda Utskottets Betänkande rörande försvarsverkets ordnande, får jag anmäla min reservation, emedan jag funnit detsamma tvetydigt och vilseledande, enär det kan tolkas, antingen såsom innefattande ett frångående af ett förut med stor pluralitet fattadt beslut eller som ett mindre betydelsefullt tillägg till detsamma; härrörande detta deraf: att det Särskilda Utskottet, i stället för att, enligt 63 § Riksdags-ordningen, först besvara Andra Kammarens återremiss och afvakta dess beslut beträffande de återremitterade punkterna, innan Utskottet afgaf sitt jemkningsförslag, grundat detta, som det af Betänkandet synes, endast på de yttranden, som åtföljt återremissen, hvilka Utskottet låtit gälla mot Första Kammarens beslut.

Herr Hasselrot uppläste ett Memorial af följande innehåll:

Då det numera är afgjort, att äfven vårt land med ett icke ringa antal sångare kommer att deltaga i den stora internationela sångfest, som i slutet af nästkommande Augusti månad kommer att ega rum i Paris; men denna resa för de ynglingar, som deruti deltaga, icke kan företagas utan uppoffringar och kännbara kostnader samt resans mål är att äfven i denna stora Europeiska täflan häfda vårt lands ära, synes mig billigt vara, att Staten i någon mån bidrager till underlättande af

de kostnader, som resan medför; och jag har i detta hänseende föreställt mig, att sådant skulle kunna lämpligast ske derigenom, att deltagarne i resan befrias från afgiften å Statens jernvägar här inom landet.

Sedan Central-komitéen för de Nordiska sångföreningarnes deltagande i 1867 års internationela sångtäflan i Paris hos Kongl. Maj:t gjort underdånig framställning om, bland annat, nedsättning i passagerareafgiften för de Svenskar, som, i ändamål att deltaga i nämnda täflan, kunde komma att för resan till eller från Paris begagna Svenska Statens jernvägar, och Kongl. Maj:t behagat häröfver infordra styrelsens för Statens jernvägstrafik utlåtande, har bemälda styrelse i underdånigt yttrande, som blifvit mig benäget meddeladt, hemställt, att passagerareafgiften för bemälda deltagare må, i likhet med hvad redan medgifvits å de Franska jernbanorna, nedsättas till hälften; men enär målet för ifrågavarande resa är en aflägsen hufvudstad, och de resandes kostnad följaktligen icke är inskränkt till färden inom landet, såsom händelsen varit i de fall, då en dylik eftergift vid föregående tillfällen beredts personer, som deltagit i läraremöten inom landet, synes det billigt, att Staten vid detta tillfälle lemnar ännu större eftergift och beviljar deltagarne i förestående färd fri resa å Statens jernvägar till och från utlandet, desto heldre som kostnaderna sådant oaktadt icke blifva för deltagarne obetydliga, äfven med afseende på de frivilliga bidrag, som möjligen kunna inom landet uppsamlas till lättnad för resan.

Staten har förut lemnat frikostiga bidrag, på det att Sverige må kunna värdigt deltaga i den stora verldsutställningen; men af allt hvad som der kan blifva föremål för uppmärksamhet, torde intet komma att uppskattas högre än vår herrliga nordiska sång; och jag tillåter mig således vördsamt föreslå:

att Riksdagen behagade i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t, i anledning af Central-komitéens ofvanberörda framställning, behagade tillåta, att deltagarne uti ifrågavarande färd beviljas eftergift af hela passagerareafgiften för resan å Statens jernvägar till och från utlandet.

Om remiss till tillfälligt Utskott anhålles vördsamt.

Bordlades.

Herr Grefven och Talmannen tillkännagaf, att anslag blifvit utfärdadt till sammanträdets fortsättning kl. 7 e. m.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 7 och 9 dennes bordlagda Utlåtande N:o 75, i anledning af väckt motion, om vissa åtgärder rörande skogshushållningen i de Norrländska länen.

Herr Berlin:

Herr Almquist, Erik Victor: Den motion, som blifvit af mig afgifven och ligger till grund för det föredragna Betänkandet, behandlar två särskilda frågor; den ena, att åstadkomma hinder mot åverkan å

Kronans skogar, den andra att betrygga framtiden genom att tillse, att icke de enskildes skogar behandlas alltför vårdslöst. Utskottet har sammanfört båda dessa punkter, och endast tänkt sig första delen af motionen; jag ber derföre, att få fästa mig vid densamma, och lemna åsido frågan om de enskilda skogarne.

Behöfvet af åtgärder i den syftning jag föreslagit, har blifvit så väl utveckladt af den föregående talaren, att jag ej behöfver uppehålla mig dervid; jag öfvergår alltså till en kritik af den åtgärd, Utskottet föreslagit Riksdagen att vidtaga med motionen. I sin motivering säger Utskottet sig hysa betänkligheter emot det framställda förslaget, dels emedan antalet af den skogsbetjening, som för den af motionären föreslagna kontroll behöfdes, skulle blifva så stort, att kostnaden för dess aflönande icke stode i förhållande till det gagn. Staten af dess tjänstgöring kunde draga; dels emedan förslaget skulle medföra ett intrång i den enskildes rätt att förfoga öfver skog, som han innehar med full eganderätt. Hvad det första inkastet beträffar, måste jag i afseende derå vara af alldeles olika åsigt med Utskottet. Om man nemligen anser sig böra fortgå på det sätt, som skogarnes begagnande nu öfvervakas, så måste skogs- och jägeribetjeningens personal ökas i den oerhördaste grad, så att inkomsterna af skogarne ingalunda blifva tillräckliga för dess underhåll. hvaremot, enligt mitt förslag, kostnaderna ej skulle blifva på långt när så stora. Såsom skäl för denna åsigt, anhåller jag att få redogöra för den nuvarande bevakningen af skogarne i det län, der jag bäst känner förhållandet, nemligen i Westerbottens län. Kronans skogar inom detta län äro indelade i sju revier, hvaraf hvart och ett har en utsträckning af omkring 60 kvadratmil. För bevakningen af hvart revier äro anställda en öfverjägare och tre skogsuppsyningsmän, hvilka hafva till åliggande att tillse, att ej åverkan sker inom denna oerhörda vidd. Detta vore något så nära möjligt, om kronoskogarne utgjorde ett sammanhängande helt och ej vore sammanblandade med enskildes skogar, men så är ej förhållandet, utan inom ett revier t. ex. finnas 3 särskilda sågverksskogar, 90 öfverloppsmarker samt emellan 200 och 300 kronoskogar, hvilka alla skola öfvervakas af tre personer. Vid sådana förhållanden är det nödigt, om kontrollen skall blifva tillfyllestgörande, att jägeribetjeningen måste vara närvarande under sjelfva fällandet af träden, och detta är ej möjligt med den fåtaliga bevakningen, som ej kan annat än med ganska få undantag återkomma till aflägsna trakter utan efter långa mellantider. Bonden vet äfven ganska väl, att, då jägeribetjeningen varit der, han icke på länge skall återkomma, och huggar under tiden friskt på kronoskogen, viss att icke blifva öfverraskad och upptäckt. Derföre är det omöjligt att hålla tillsyn öfver skogarne, om icke jägeripersonalen mångdubblas, hvaremot, enligt det förslag, som jag förordat, en mycket mindre personal skall vara tillräcklig, enär det blott behöfdes, att skogsbetjeningen årligen gjorde sina turer utefter de flottbara vattendragen, hvilket icke kunde medföra så oerhördt besvär. Jag tror det derföre ej vara den ringaste fara för att förslaget skulle medföra ökade omkostnader.

Hvad åter angår det intrång, man skulle förorsaka i den enskilda eganderätten, må jag säga, att, om det fordras för att bevara Statens rätt och motverka en tilltagande demoralisation, man ej får rygga till-

baka för ett så ringa intrång som det, att den enskilde, innan han nedflottar det han under året afverkat på sin skog, måste låta kontrollera och stämpla det af jägeribetjeningen. Detta är verkligen ett bra ringa intrång, och att det äfven uppfattas så afsågverksegarne i dessa trakter, anhåller jag få betyga. Jag har nemligen förskaffat mig afskrift af en petition af sågverksegare, som afgafs till Kongl. Maj:t år 1857, och af denna synes, att sågverksegarne icke anse de föreslagna föreskrifterna för sig menliga, utan hafva tvärtom önskat dem, och att de ej heller anse kostnaden större, än att de sjelfve skulle vilja bestrida den, hvaraf påtagligen visar sig, att den icke kan vara så betydlig, som Utskottet trott. Under dessa förhållanden hade det varit en tillfredsställelse för mig, om Utskottet uppfattat frågan annorlunda än som skett, men då Riksdagen är så långt framskriden, att det skulle vara olämpligt påyrka en återremiss, och mitt förslag åtminstone vunnit det erkännande, att inom Utskottet ordföranden och två ledamöter nedlagt sin reservation emot Utskottets Betänkande, samt, för vinnande af det ändamål, hvartill jag syftat, påyrkat en underdånig skrifvelse, anhåller jag, att, i likhet med den föregående talaren, få yrka på bifall till Grefve Sparres reservation.

Herr von Gegerfelt: Jag har begärt ordet för att förklara, att, då jag, såsom ledamot af Lag-Utskottet, biträdt det beslut, som ligger till grund för Utskottets Betänkande, jag icke förbisett vigten af det mål, till hvilket motionen syftar, men under de många och långa diskussioner, som egde rum inom Utskottet angående denna fråga, trodde jag mig hafva funnit, att den föreslagna åtgärden icke var fullt praktisk. De omätliga områdena, de stora afstånden, mängden af ställen, der timret skulle uppläggas, den korta tiden för utsämplingen, äro allt omständigheter, på grund af hvilka jag ej tilltrorde mig att tillstyrka Riksdagen att fatta ett sådant beslut, som motionen afser. Skogsfrågan har länge varit föremål för grundlig diskussion, och ändtligen för ett år sedan fått sin lösning genom Kongl. Förordningen den 29 Juni 1866, angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket. De föreskrifter, som lemnades i denna förordning, äro ej ännu så gamla, att man med säkerhet kan bedöma, om de kunna verka med någon kraft. Dessutom skulle jag heldre vara benägen biträda motionärens förslag i den del, han uti sitt yttrande helt nyss vidhöll det, än reservationen. Det är nemligen, enligt min åsigt, icke nog att gå till Regeringen med en skrifvelse, hvari man endast beklagar sig öfver ett ondt, man måste äfven påpeka botemedel derför. Vill Riksdagen ingå till Kongl. Maj:t med en underdånig skrifvelse, så måste den säga hvilket botemedel, som bör vidtagas, för att motverka följderna deraf, och kan detta botemedel under diskussionen angifvas, vill jag ej motsätta mig den föreslagna skrifvelsen, men att blott ingå till Kongl. Maj:t med begäran att afhjelpa det onda, utan att säga, huru det skall ske, anser jag ej vara Representationen värdigt, och kan derföre ej ingå på ett dylikt skrifvelseförslag.

Herr Faxé: Då jag är en af de ledamöter inom Lag-Utskottet, som biträdt majoritetens beslut, anser jag mig skyldig redogöra för de

motiver, som föranledde mig dertill. Lika med hvar och annan beklagar jag den demoralisation, som skall ega rum inom de norra länen, men jag anser det likväl högst olämpligt att ställa innevånarna i icke mindre än sex bland rikets större provinser utom lagen, ty dertill syftar hvad motionären föreslagit.

Tillsär jag hvad han föreslagit, kan jag ej göra någon anmärkning emot kontrollen för afverkning och utsyning å kronoskogarne, ty derom är styrelsen oförhindrad att förordna såsom den för godt finner, men bestämmelser i detta afseende hafva gifvits så nyligen som år 1865, och skogsstyrelsen har erhållit uppdrag att meddela de ytterligare föreskrifter, som kunna finnas nödiga, likasom Konungens Befallningshafvande är oförhindrad att hos Kongl. Maj:t göra de framställningar i ämnet hvartill förhållandena komma att föranleda; och jag anser derföre den värde motionären hafva gått en omväg, då han uti ett ämne, i hvilket Konungens Befallningshafvande egt att omedelbart vända sig med anmälan till Kongl. Maj:t, i stället väckt motion hos Riksdagen. I fråga om den föreslagna kontrollen vid afverkningen på de enskilda skogarne, har man väl föreburit, att det intrång och de hinder, som derigenom uppkomma, skulle blifva så ytterst ringa, men jag undrar, om det ej för de enskilda skogsegarne skulle blifva ganska besvärligt att först uppsöka skogsbetjeningen, för att aflemna de ifrågakända uppgifterna på deras virke, och sedermera vara tillstädes vid kontrollstämplingarne, för att efterse att hvarje bjelke blir stämplad. Vidare har man anført, att det nära nog skulle vara en rättighet för det allmänna att fordra hvilka kontroller som helst för virke, som lägges i de allmänna flottlederna. Jag känner ej personligen de Norrländska förhållandena, men jag förmodar, att äfven på enskilda egor finnas vattendrag, der ej kungsådra är, men i hvilka man kan framflotta virke till de allmänna flottlederna. Någon annan än egaren har ej ens rätt att beträda dessa egor, och likväl vill man medgifva jägeribetjeningen rätt att undersöka och taga i beslag virke, som der finnes nedlagdt i vattnet, derför att det ej vore stämpladt; och om jag än medgifver, att friheten att disponera öfver egna skogar må kunna från Statens sida inskränkas, så anser jag likväl en sådan inskränkning vara olämplig, så vidt som den skulle afse icke skogsegare i allmänhet, utan blott dem inom vissa provinser. Till en sådan partiel lagstiftning anser jag det allmänna ej berättigadt. Hvad åter angår den petition, hvaraf åtskilliga delar af en föregående talare blifvit upplästa, känner jag hvarken huru den tillkommit, eller af hvilka den är undertecknad, och kan derföre ej heller inlåta mig på frågan om hvad vitsord, som bör tillerkännas densamma.

Jag öfvergår till reservationen, å hvilken bifall blifvit yrkad. Den synes visserligen till sin ordalydelse vara ganska oskyldig; men hvad begär den, jo detsamma som Kongl. Maj:t nyligen förordnat, således, om det icke, såsom man säger, ligger en hund begrafven under densamma, vet jag ej hvartill den skulle tjena, och med anledning häraf får äfven jag anhålla om bifall till Utskottets Betänkande.

Herr Ros: Redan då ifrågavarande motion remitterades till Lag-Utskottet uttalade jag mina betänkligheter mot åtskilliga punkter af densamma. Jag hade två skäl för dessa betänkligheter, det ena var att

det ej syntes mig lämpligt att för närvarande söka utverka stadganden, som inskränkte den enskildes skogsegarens rätt öfver sina skogar, och det andra var, att kostnaderna skulle blifva så stora, att förslaget blefve nästan omöjligt att verkställa. Hvad beträffar det första skälet, hemställer jag, om det vore lämpligt att åstadkomma en sådan inskränkning i den enskildes rätt. De af Eder, mine Herrar, som bevistat föregående riksdagar, minnas ganska väl, att Rikets Ständer i sin skrifvelse till Kongl. Maj:t i detta ämne uttryckligen läto inflyta ett stadgande, att icke någon inskränkning finge göras i den enskildes dispositionsrätt.

Att nu äfven en sådan åtgärd, som den föreslagna, skulle verka missbelåtenhet och vore omöjlig att verkställa utan en ofantlig personal, derom är jag fullt säker. Vid ett föregående tillfälle har jag visat, hurudan Skogsstyrelsens ställning var med hänsyn till dess nuvarande utgifter, och deraf framgick att skogsplanteringskassan icke ens skulle kunna bestrida dem för mera än den närmaste framtiden, men genom det af Herr Almquist framlagda förslag skulle likväl personalen behöfva åtminstone tredubblas, och kostnaderna ökas i samma proportion. Hvad angår Grefve Sparres förslag att ingå till Kongl. Maj:t med en underdånig skrifvelse, skulle, så vidt jag förstår denna skrifvelse, den endast komma att röra kronoskogarne, men ej de enskildes skogar, och man skulle då endast komma att begära bestämmelser, som redan blifvit gifna. På dessa och de af den föregående talaren anförda skäl, anholder jag om bifall till det föredragna Betänkandet.

Herr Schartau: För min del anser jag det vara att beklaga att så kort tid af riksdagen återstår, att man icke mera har tillräckligt rådrum för att med framgång kunna framställa ett yrkande på återremiss. Jag beklagar det, emedan jag derigenom tvingas att förorda hvad jag i och för sig sjelf icke anser vara det rigtigaste.

Emellertid kan jag ej underlåta att fästa mig vid de skäl, Utskottet anført. De äro två, det ena, att kostnaderna skulle blifva alldeles för stora, det andra, att motionärens förslag skulle ingripa i de enskildes rätt. Hvad först beträffar förhållandet emellan den fördel, Staten kan vinna genom att använda sina inkomster af skogarne i en viss riktning, och den vinst Staten har af att de bevaras, hvilken vinst icke kan uppskattas i penningar, så får jag säga, att jag är mest böjd för denna vinst. Jag tror, att, om man af skogsförödelsen har att frukta, att Sverige skulle blifva ett Island, kan man ej för högt betala hvad som fordras för att förhindra denna förödelse. Är denna uppoffring ej större än att man under vissa år får försaka, må vara, all inkomst af skogarne, så har man för detta mål uppoffrat mycket litet mot den stora vinst, man deraf i tidens längd skall skörda.

Hvad åter beträffar det intrång i de enskildes rätt, som skulle förorsakas genom de i motionen föreslagna bestämmelser, kan af ingen bestridas, att allmän välfärd bör gå framför enskild rätt. På dessa grunder och då man nu ej med skäl kan begära en återremiss eller deraf vänta framgång, men Utskottets ordförande vid Betänkandet fogat reservation, så, ehuru jag för min del anser, att den icke innefattar allt hvad önskas kunnat, skall ett bifall dertill dock ådagalägga, att Första Kam-

maren har hjerta för Svenska skogarne, och tror jag, att Kongl. Maj:ts Regering finner skäl att vara nöjd med en sådan framställning, som styrker henne i de åsigtter, hon förmodas hafva, särdeles som de vid genomförandet alltid lära få motstånd af en eller annan enskild inagnat sig till mötes. I det allmännas intresse anhåller jag därför om bifall till Grefve Sparres reservation.

Grefve Sparre, Eric: Jag kan ej undgå att uttrycka min förvåning öfver den diskussion, som här börjat. Man talar emot motionärens förslag och retar upp sig med påståendet, att det vore fråga om att ställa befolkningen i sex af Sveriges provinser utom lagen, men man slutar med att förklara sig vilja bifalla en skrivelse till Kongl. Maj:tt med begäran om strängare kontroller. Förhållandet i Norrland är så bekymmersamt, att någon åtgärd måste vidtagas för hejdande af oskicket. Under de 20 år, jag setat såsom ledamot i Lag-Utskottet, har min uppmärksamhet hvarje riksdag fästats derpå och det går ej an att längre blunda. Det är sannt, att Kongl. Maj:ts uppmärksamhet fästats derpå, men likaså sannt är äfven att för stärfjande af ofoget fordras betydliga kostnader för åstadkommande af en verksammare bevakning, och det kan derföre icke vara annat än kärkommet för Regeringen att få från Representationen en dylik framställning i detta ämne, hvarigenom Regeringen berättigad att vidtaga kraftigare åtgärder än hittills, äfven om de skulle medföra större kostnader. Det har gått så långt, att ett enda sågverksbolag tillsatt 11 stycken skogvaktare, såsom det heter, för att hålla tillsyn öfver skogarne, men i sjelfva verket för att vara chefer för skogstjufvarne. Under 20 år hafven I varit vittne till dessa skändligheter och ändå, Mine Herrar! viljen I ej ens, att man skall afläta en skrivelse till Kongl. Maj:tt för stärfjande af ofoget. Så långt är det kommet, att mau förveklar begreppet af rätt och orätt, och offentligen skryter med att hafva lurat kronobetjeningen. Jag har sjelf hört en person skrytsamt berätta att, då länsmannen en gång kommit till honom för att verkställa ett beslag, han bjudit länsmannen på jagt och sedan de rott ut till en ö i hafvet, hvarest jagten skulle försiggå, bortskickat båten, så att länsmannen ej kunde komma derifrån på flera dagar, hvarunder det åverkade timret i största hast bortfördes ur skogen. Det är icke den fattige uslingen, som af nöden drifves till skogsåverkan, det är den rike, djerfve och fräcke brottslingen, som skall attackeras och derför behöfver och fordrar Regeringen stöd af Representationen. Det kan icke nekas, att förhållandet är ovanligt och kräfver utomordentliga medel, och då man nu icke begär något annat än att Riksdagen måtte anhålla hos Kongl. Maj:tt om vidtagande af ertorderliga åtgärder för att olaga afverkan å Kronans skogar i de Norrländska länen måtte förebyggas eller åtminstone i möjligaste måtto inskränkas, undrar jag hvem, som kan bestrida behofvet af en dylik framställning. Jag instämmer med dem, som yrkat på bifall till min reservation.

Herr Hasselrot: Då jag ej uttryckligen reserverat mig emot Utskottets Betänkande, ber jag att få uttala min åsigt och vill tillkännagifva, att jag instämmer i hvad den siste talaren i sin reservation och nu muntligen yttrat.

Herr Nordström: Efter mitt omdöme är den fråga, som nu föreligger oss till afgörande, en af de viktigare, som under denna riksdag förekommit. Den gäller nemligen icke blott det närvarande ögonblicket, utan för hvar och en, som tager i betraktande, i hvilken betydlig grad skogarne inverka på klimatets mer eller mindre tempererade beskaffenhet, är det klart, att på denna fråga beror äfven, huruvida för en lång följd af år odlingen skall kunna vinna några betydligare framsteg i Norrland, eller huruvida ens dessa trakter skola förblifva beboeliga. Detta är en sida af saken, som redan har blifvit behandlad och framställd af en föregående talare, en i sådana ämnen synnerligen kompetent domare, och jag tillåter mig att här upptaga en annan sida, som äfven redan blifvit berörd, men i afseende å hvilken jag ej kan finna, att man på ett tillfredställande sätt besvarat de gjorda anmärkningarne. Man har nemligen vid hvarje anspelning på, att äfven de enskildes skogar borde stå under någon kontroll mot missbruk af deras egare vid deras begagnande, såsom ett medusæhufvud framhållit den enskilda eganderätten och menat, att den vore oantastlig, och att något intrång ej finge göras i densamma, för att sätta Staten i tillfälle hindra de enskildes skogar att blifva sköflade af sina egare, till förlust för det allmänna och oberäknelig skada för framtiden. Ingen filosof, nationalekonom, lagstiftare, eller statsman, ej heller någon rättslärd eller polisman har likväl någonsin uti eganderätten sett något absolut, eller högre än sjelfva Statens begrepp och ändamål, eller att denna rätt, som till sin fulla kraft endast genom den af Staten upprätthållna rättsordningen existerar, skulle få verka i strid med Statens eget ändamål och allas dermed förbundna gemensamma intresse. Jag är t. ex. icke berättigad att begagna min eganderätt på ett så oförnuftigt sätt, att verklig fara deraf kunde uppstå för mina grannar, varande Statsmagten då befogad och förpligtad att träda emellan och förbjuda missbruket. På tillämpningen af denna grundsats finner man mångfaldiga bevis ej mindre i Statens polisordningar, än i allmänna lagen, och hvad särskildt angår de enskildes skogar, har ända in i 19:de seklet en absolut eganderätt dertill icke varit erkänd af lagen. Man behöfver blott läsa 1734 års lag för att finna, att den icke medgifver en sådan rätt att begagna sin skog fritt efter eget godtfinnande. 1805 års skogsordning erkänner ej heller denna rätt fullständigt, utan endast med vissa förbehåll och vilkor. Sammaledes förhåller det sig med de enskilda fiskerierna och jaktmarkerna. För begagnande af dem har lagen fastställt vissa inskränkningar, hvilka lika mycket gälla till efterrättelse för markernas egare, som för andra.

När man under riksdagen 1823 fattade beslutet att dela Kronans skogs-allmänningar och öfverlåta dem åt enskilde, kan man säga, att ett stort statsekonomiskt misstag begicks, ej mindre ur den synpunkt, att Staten derigenom beröfvade sig tillfälle att i de olika landsändarne gifva mönster och exempel för en välordnad skogshushållning, utan ock i anseende till den förlust af inkomst, som derigenom tillskyndades statskassan, utan att de enskilde deraf haft annat gagn än den sköflingens vinst, som tillföll de första nya egarne. Någon djupare statsekonomisk uppfattning visar sig ej heller i den sednaste skogsordningen af år 1866. Äfven der har undseende för eganderätten fått en alltför stor öfvervigt. Full eganderätt kan likväl endast tillkomma den, som genom sitt arbete

eller på annat sätt medverkat till framalstrandet af den sak, hvilken han vill göra till sin; men detta kan ej sägas om den vildt vexande skog, hvars frö naturen sjelf låtit falla på mark, hvilken den enskilde kallar sin. Denna bör åtminstone icke få så fritt förfoga öfver sådan skog, att han genom dess användande skulle motarbeta naturens eget ändamål med sädden. Det är denna uppfattning af hithörande förhållanden, som genomgår och i århundraden genomgått de europeiska lagstiftningarne rörande skogshushållningen; och tror jag därför icke, att den deduktion, som söker skäl *emot* bifall till Herr Almquists nu förevarande motion från eganderätten, får något stöd därför uti en upplyst uppfattning af de enskildes eganderätt inom samhället. En person, som blott vill hafva rättigheter, men icke pligter, visar derigenom, att han icke erkänner samhällets band; följande häraf, att den enskilde skogs-egaren icke är befogad att bruka sin skog på annat sätt, än att han icke skadar samhället, än mindre sätter dess existens i fara.

Hvad motionären framställt angår förnämligast Kronans skogar, ehuru han äfven visat nödvändigheten af att motverka missbruken af de enskilde skogarnes egare, och hvad åter reservationen angår, är den väl hållen i än mera allmänna ordalag, ehuru äfven den vill, att Regeringens uppmärksamhet må genom en skrifvelse från Riksdagen fästas på missbruken vid skogshushållningen i de Norrländska länen, och tvifvelutan är det väl ock Representationens pligt att se till, att så stora missbruk må blifva hämmade. Äfven om förekommandet af dessa missbruk skulle medföra större kostnad än skogarne för det närvarande inbringa, är denna kostnad ett intet mot den skada, som inom kort af skogarnes förödande skulle kunna uppstå. Jag skulle för min del icke dragit i betänkande att rösta för bifall till motionärens förslag, men då motionären sjelf funnit sig böra frånträda det, så yrkar jag lika med föregående talare, att Riksdagen måtte besluta icke blott att en underdånig skrifvelse i den af reservanten föreslagna syftning måtte afgå till Kongl. Maj:t, utan äfven att uti samma skrifvelse Kongl. Maj:ts uppmärksamhet måtte fästas derpå, huruvida icke några mått och steg kunde vidtagas mot missbruk af de enskildes skogar.

Herr Holmberg: Föregående talare hafva tydligen ådagalagt behofvet deraf, att skogsafverkningen å Kronans skogar i Norrland bör förebyggas. Att jag hyser samma åsigt är tydligt äfven deraf, att jag instämt i den af Grefve Sparre vid detta Betänkande fogade reservation. Äfven de, som yrkat bifall till Utskottets hemställan, hafva ansett något böra göras uti ifrågavarande hänseende, men hafva hyst betänkligheter mot de medel, som blifvit af motionären föreslagna. Först har man anmärkt, att den ifrågasatta kontrollen å det afverkade timret skulle vara överkställbar; men på denna invändning kan jag för min del icke fästa något synnerligt afseende, då jag betänker, att motionären är landshöfding i ett af de län, der nämnda kontroll skulle ega rum, samt att han förklarar, det han ansåge det vara möjligt att verkställa en dylik kontroll. Om än kostnaden för denna kontroll blir stor — och i allt fall blir den väl icke så stor, som de, hvilka yrkat afslag å motionen, antydte — torde de fördelar, som genom kontrollen utan tvifvel komme att beredas Staten, vara så stora, att de till fullo motsvara kostnaden.

Vidare har man anmärkt, att de af motionären föreslagna åtgärder skulle alltför mycket ingripa i de enskildes rätt. Det är redan sagdt, att det ofta inträffar förhållanden, då den enskildes rätt måste vika för Statens, och ett sådant fall torde här vara för handen.

Då man emellertid af skäl, som i reservationen blifvit anförda, icke ansett sig kunna bifalla motionen, har man, för att dock erhålla något, inskränkt sig till att tillstyrka aflåtandet af en underdånig skrifvelse med det innehåll, Grefve Sparre föreslagit. Och i sjelfva verket kan man väl ej anse denna skrifvelse vara för mycket. Mot densamma har man invändt, att dermed ej mycket skulle vinnas. Men jag ber dock att dervid få anmärka, att af sjelfva skrifvelsens innehåll naturligtvis följer, att Kongl. Maj:t kommer att vidtaga sådana åtgärder för skogsafverkningens förebyggande, hvilka kunna anses behöfliga. Väl är det icke omöjligt, att Kongl. Maj:t äfven utan en sådan skrifvelse skulle vidtagit nödiga mått och steg för berörda ändamåls vinnande, men det torde hafva blifvit lättare att vidtaga dylika åtgärder, derest Representationen sjelf derom gör underdånig framställning.

Herr Ros: Jag begärde ordet blott för att upplysa, att i November månad sistlidet år antalet af skogstjenstemän i Norrland blef på förslag af Skogsstyrelsen, efter att skogsinspektörerna och Konungens Befallningshafvande derstädes i frågan blifvit hörde, ansenligt förökadt. Då så nyligen en förstärkning skett, hemställer jag, om det icke vore skäl att vänta något med att begära ytterligare tillökning och tillse, huruvida icke nödig kontroll kan öfvas med de nuvarande tjenstemännen. Såsom jag förut sagt, rör den i Grefve Sparres reservation föreslagna underdåniga skrifvelsen endast Kronans skogar, och angående vården af dem är redan stadgadt; beslutar man åter att göra en inskränkning i de enskildes dispositionsrätt öfver sina skogar, då behöfves i Norrland ett mångdubbelt större antal skogstjenstemän än för närvarande finnes. Aflöningsstaten för skogstjenstemännen och betjente derstädes uppgår nu redan till något öfver 92,000 R:dr, hvilken summa otvifvelaktigt komme att ökas med 1 å 200,000 R:dr. Jag skulle således högeligen önska, att Kammaren måtte godkänna hvad Utskottet föreslagit.

Herr Nordström: Sedan jag sist hade ordet, har jag blifvit uppläst derom, att Andra Kammaren godkänt det i Grefve Sparres reservation framställda förslag till underdånig skrifvelse, i följd hvaraf jag, för att undvika kollision, afstår från mitt yrkande, att till berörda skrifvelse måtte göras det af mig ifrågakämda tillägg, och endast anhåller om bifall till densamma.

Herr Almquist: Jag har begärt ordet, med anledning af hvad Herr Ros yttrade derom, att det vore anledning hoppas, att tillräcklig kontroll öfver Kronans skogar i Norrland skulle med de nu anställda skogstjenstemännen kunna handhafvas. Dervid får jag dock erinra, att redan i Mars månad detta år, skogsinspektören i Norrland hos Konungens Befallningshafvande derstädes gjort framställning derom, att det vore omöjligt att hindra afverkningen å skogarne, derest icke ytterli-

gare tjänstemän anskaffades, i anledning hvaraf ock Konungens Befallningshafvande i underdånighet anhållit hos Kongl. Maj:t om anvisande af medel för sådant ändamål, samt jemväl erhållit 1,400 R:dr R:mt.

Grefve Mörner, Carl Göran: Jag är förekommen af Herr Almqvist. Jag begärde nemligen ordet för att fästa uppmärksamheten just på den af honom omförmälda omständighet, hvilken på eklatant sätt ådagalägger, att den skogs- och jägeribctjening, som finnes i Norrland, icke är för ändamålet tillräcklig. Då härtill kommer, att Regeringen, för att infria ett vid sista riksdagen gifvet löfte, nödgats uppoffra ett reservationsanslag, som användts af Skogsstyrelsen, synes det mig som om det vore af synnerlig vikt, att en skrifvelse med det innehåll, som Grefve Sparres reservation omförmåler, måtte aflåtas såsom en förklaring å Representationens sida, att den, utan afseende å berörda löfte, ej med obenägenhet såge, att Kongl. Maj:t gjorde ny framställning om erhållande af medel för utvidgande af skogs- och jägeritjänstemännens antal. Jag yrkar därför bifall till det af Grefve Sparre framställda skrifvelseförslag.

Herr Ros: I anledning af hvad de två siste talarne yttrat får jag erinra derom att det väl, på sätt uppgifvet blifvit, har, i likhet med hvad vid några andra tillfällen egt rum, under detta år begärts ett extra arfvode till det anförda ändamålet, men att detta ej torde inverka på frågan, hurudan Skogsstyrelsens ordinarie stat bör vara, derom jag i mina föregående anföranden yttrat mig. För öfrigt får jag förklara att, om meningen med den ifrågasatta underdåniga skrifvelsen är den att få högre aflöningsstat för Skogsstyrelsen eller skogsförvaltningen, jag naturligtvis mot densamma icke har något att anmärka.

Friherre Sprengtporten: Det torde icke vara obekant, att i flera Europeiska länder all skog är ställd under Statens uppsigt. Sådant är åtminstone förhållandet i Österrike, äfvensom åtskilliga af de Tyska staterna, och jemväl i Frankrike. Det torde således från rättssynpunkten icke förefinnas något hinder för införandet af en lagstiftning, som, om den icke sträcker längre, åtminstone skyddar mot missbruk och de enskilda skogarnes sköfling på ett sätt, som skadar hela samhället och innebär ur mer än en synpunkt vådor för detsamma. Af sådana skäl får jag instämma med dem, som yrkat, att det af Grefve Sparre framställda skrifvelseförslag måtte godkännas. Regeringen lärer säkert för öfrigt icke, äfven i detta fall, vidtaga andra åtgärder, än sådana som låta sig förena med Kongl. Maj:ts lagstiftningsrätt.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats dels bifall till Lag-Utskottets förevarande Utlåtande och dels att Kammaren, med afslag derå, skulle antaga det förslag, som Grefve Sparre i sin vid Utlåtandet fogade reservation afgifvit, och hvilket lydde sålunda: »att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes anbefalla vidtagande af erforderliga åtgärder för utöfvande af kontroll öfver afverkningen från Kongl. Maj:ts och Kronans samt öfriga under

allmän uppsigt och vård stående skogar i de Norrländska länen, på det att olaga afverkan derå må förebyggas eller åtminstone i möjligaste måtto inskränkas».

Härefter framställdes först proposition på bifall till Utlåtandet, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på afslag derå samt antagande af Grefve Sparres ofvanomförmälda förslag, hvilken proposition med ja besvarades.

Anmälades och bordlades Stats-Utskottets Memorial:

N:o 92, med förslag till stadganden i Riksgälds-kontorets reglemente, angående de med ordinarie statsregleringen gemenskap egande utgifter samt de på Kontoret anvisade kreditiv och derifrån utgående riksdags- och revisionskostnader, aflöningar m. m., äfvensom angående Riksgälds-kontorets inkomster;

N:o 97, med förslag till aflönings- och pensionsstater vid Riksgälds-kontoret samt med förteckningar å nämnda Kontors fordringar och skulder samt å de derstädes inestående anslag och lån;

Riksdagens Kansli-Deputerades Utlåtande N:o 7, i fråga om åtgärder för riksdagsförhandlingarnes tryckning och tillhandahållande åt allmänheten vid en blifvande riksdag; samt

Andra Kammarens protokolls-utdrag N:o 365, med delgifvande af Kammarens beslut i anledning af dess Enskilda Utskotts Betänkande N:o 43, angående förslag till reglementariska föreskrifter för Riksdagen.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m

In fidem
O. Brakel.

Fredagen

Fredagen den 10 Maj 1867.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades två protokolls-utdrag för föregående sammanträde denna dag.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 7 och 9 dennes bordlagda Ut-låtande N:o 76, i anledning af Riksdagens Justitie-ombudsmans fram-ställning, rörande åtgärder till domstols-arkivens bevarande.

Herr Fröman: Jag är tacksam för den uppmärksamhet, Lag-Utskottet egnat åt den framställning, som jag i min berättelse till 1865 års Riksdag gjorde, i afseende å underdomstolarnes arkiv, men jag kan dock ej vara i allo belåten med innehållet af den föreslagna skrifvelsen. Min ofvannämnda framställning sönderföll i tvänne afdelningar; i den förra sökte jag skildra arkivernas nuvarandes tillstånd, och nödvändig-heten af att vidtaga åtgärder, för att från förstörelse rädda hvad som ännu återstode af äldre handlingar, samt föreslog förthy, att alla dom-böcker, tänkeböcker etc., tillhörande tiden före år 1736, måtte sammanfö-ras och förvaras i hufvudstaden; den sednare delen af framställningen afsåg åtgärders vidtagande, för att åt den del af arkiven, som skulle kvarstanna vid domstolarne, bereda en ändamålsenligare vård, än som hittills kommit dessa arkiv till godo. Utskottet har förklarat båda dessa framställningar ega sin fulla giltighet. Den förra är dock af vida me-ra brådskande beskaffenhet, än den sednare, och om skäl än kunde fö-refinnas, att sammanbinda den sednare med pröfningen af Rikets Stän-ders vid sista riksdagen aflåtna begäran om förslag till förändrade lag-stadganden, beträffande häradsrätternas jurisdiktion och arbetssätt, så tala deremot alla skäl för att behandla den förra frågan genast. Hvarje år medför förlust af handlingar, viktiga så för rättshistorien, som för enskildes och korporationers rättigheter, om nämnda handlingar icke omsorgsfullare förvaras än nu sker och kan ske i många af de nämnda arkiven. Jag vågar därför hemställa, att Kammaren måtte ur skrif-velsen utesluta den mellanmening, hvarigenom pröfningen af föreva-rande fråga skulle sättas i samband med behandlingen af Rikets Stän-ders förbemälda begäran, och att således Kammarens beslut måtte blifva, att i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t tacktes taga i nådigt öfvervägande, hvilka åtgärder till bevarande af underdomstolarnes arkiver må finnas lämpliga.

Jag har mig bekant, att Andra Kammaren redan fattat ett sådant beslut, och hoppas jag, att Första Kammaren måtte deri sig förena.

Herr Rydin: Lika med Herr Fröman, anser jag af vigt, att åtgärder så snart som möjligt vidtagas för räddandet af underdomstolarnes arkiv, och får jag derföre biträda hans yrkande.

Herr Hasselrot: Då äfven jag kan vitsorda behovet af att de äldre handlingarne i domstolsarkiverna snart räddas från förstörelse, biträder jag Herr Frömans hemställan.

Herr von Koch: Ehuru jag ej tror, att häradsrätternas arkiv kunna komma i behörig ordning, förrän man i regel erhåller ett enda tingställe i domsagan, torde dock den föreslagna åtgärden, att i Stockholm sammanföra alla äldre handlingar, genast kunna vidtagas. Jag biträder således Herr Frömans yrkande, dock under den i Utskottets motiver gjorda förutsättning, att en sådan åtgärd ej får ifrågakomma, så vida ej vederbörande städer, härader och tingslag antingen lemna bifall eller underlåta att sjelfva taga vederbörlig vård om handlingarne.

Huru illa arkiverna på många ställen vårdas, kan man bedöma deraf, att det ej längesedan fanns till och med en stad, der arkivet förvarades uppe på en vind nära höskullen.

Herr Hasselrot: Det är endast under den förutsättning, som den siste värde talaren gjort, som jag yrkat bifall till Herr Frömans hemställan.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma endast hade yrkats, att Kammaren skulle bifalla Utskottets tillstyrkande med följande förändrade lydelse: »att i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i nädigt öfvervägande, hvilka åtgärder till bevarande af underdomstolarnes arkiver må finnas lämpliga»; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Utskottets hemställan oförändrad, hvarvid svarades nej, och sedermera proposition på bifall till densamma, med ofvan omförmälda förändrade lydelse, hvilken proposition med ja besvarades.

Föredrogs ånyo och lades till handlingarne Konstitutions-Utskottets den 8 och 9 dennes bordlagda Memorial N:o 15, i anledning af återremiss å Utlåtandet N:o 11, angående väckta motioner, om ändring i 4 och 28 §§ Regeringsformen.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 8 och 9 dennes bordlagda Ut-låtande N:o 77, i anledning af väckt motion, om ändring i gällande grufvestadga.

Herr von Koch: Förevarande fråga är en af dem, som ligga så på gränsen mellan civillagstiftningen och den ekonomiska lagstiftningen, att det är svårt att afgöra till vilkendera den skall höra. 1855 års grufvestadga utfärdades visserligen af Kongl. Maj:t ensam, men enligt ordalydelsen i ingressen »i väsendtlig öfverensstämmelse med Rikets Ständers önskningsar». Då man nu ej kan bestrida, att bestämmelserna om utmål innefatta intrång i eganderätten, och detta ofta af ganska grof art, har jag, utan att vilja yttra mig i afseende å föreslagna förändringen, hvilken torde vara af behofvet påkallad, endast velat uttala mina betänkligheter, huruvida Representationen bör, på sätt i den föreslagna skrifvelsen sker, bestämdt förklara, att Kongl. Maj:t ensam eger rätt, att i dessa frågor lagstifta.

Herr Ros: Äfven jag anser, att den fråga, hvilken innefattas i min motion, berör privaträttsliga förhållanden, och jag skulle derföre hafva önskat, att Lag-Utskottet egnat mera omsorg åt motionen, och framställt ett formuleradt lagförslag, men, då nu så icke skett, förmodar jag, att Kongl. Maj:t, i afseende å de privaträttsliga förhållandena skall framställa Proposition till nästa riksdag.

Jag anhåller om bifall.

Herr Hasselrot: Som Lag-Utskottet icke egde tillräcklig sakkännedom, för att bedöma denna fråga i dess detaljer, tillkallade Utskottet en bergmästare, som lemnade upplysningar, men emedan Utskottet ändock icke tilltrorde sig att uppgöra ett lagförslag i ämnet, ansåg Utskottet det vara bäst, att hos Kongl. Maj:t anhålla om nådig proposition.

Jag anhåller om bifall.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, och Utlåtandet blef, uppgjord proposition, af Kammaren bifallet.

Föredrogs ånyo och lades till handlingarne Lag-Utskottets den 8 och 9 dennes bordlagda Memorial N:o 78, i anledning af Andra Kammarens återremiss i viss del af Utskottets Utlåtande N:o 65, rörande väckt motion, om vissa stadganden till ordnande af jordegares och arrendators ömsesidiga rättsförhållanden.

Föredrogs ånyo och bifölls Riksdagens Kansli-Deputerades den 8 och 9 dennes bordlagda Memorial N:o 6, angående tryckning och expediering af de riksdagshandlingar, som icke medhunnits före riksdagens slut.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets den 9 dennes bordlagda Utlåtande N:o 91, i anledning af väckt motion, angående anbringandet af förändrad uppvärmnings- och ventilationsapparat för Första Kammaren.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets den 9 dennes bordlagda Utlåtande N:o 93, i anledning af väckt motion, om förändrade vilkor för lyftande af det statsbidrag, som blifvit anvisadt för åstadkommande, medelst kanal och slussar af en förening mellan sjöarne vestra och östra Silen.

Herr von Möller: Jag får anhålla, att för enskilda angelägenheters vårdande få lemna Riksdagen nästkommande Måndag.

Denna anhållan bifölls.

Anmäldes och bordlades Stats-Utskottets Memorial N:o 98, angående den under innevarande riksdag verkställda statsreglering och de för bestridande af Riksgälds-kontorets utgifter erforderliga bevilningar.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 8 e. m.

In fidem,
O. Brakel.